

мовними моделями можна висловити ту чи іншу думку саме в даній ситуації в залежності від соціальної характеристики учасників. Рольова гра несе в собі елемент несподіванки («моменти шоку»), з яким так часто зустрічаються студенти в процесі реального спілкування. Під час рольової гри, як і під час реального спілкування, учасники повинні уважно слухати один одного, так як вони не знають заздалегідь, що скажуть їхні партнери, вони повинні швидко думати і адекватно реагувати на репліки своїх одногрупників. Під час рольової гри має місце емоційний підйом, що надзвичайно позитивно впливає на якість навчання.

Цей методичний прийом має певні переваги перед дискусією і іншими подібними прийомами. По-перше, у рольовій грі набагато легше створити таку ситуацію, коли жоден з її учасників не зможе «відмовчатися» (а це часто має місце під час дискусії). По-друге, боязким, не впевненим у собі студентам легше висловлювати свою думку «під маскою» будь-якої дійової особи. Слід зазначити також, що рольова гра може стати основою для подальшої дискусії з порушених проблем.

УДК 372.854:37-054.62

А.О. Борисова, канд. психол. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

І.С. Пілюгіна, канд. техн. наук, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ КРОСВОРДІВ У НАВЧАННІ ХІМІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ НА ПІДГОТОВЧОМУ ФАКУЛЬТЕТІ

На підготовчому факультеті для іноземних громадян Харківського державного університету харчування та торгівлі проводиться велика робота щодо підвищення рівня довузівської хімічної підготовки майбутніх фахівців медико-біологічного та інженерно-технічного профілів. Із цією метою на заняттях з хімії застосовуються різноманітні форми навчання та контролю знань, що дозволяє цілеспрямовано вивчати загальнонаукову та термінологічну лексику.

Разом із традиційними формами контролю знань, такими як усне опитування, контрольні роботи, все більшу актуальність набуває додаткове застосування нетрадиційних форм, однією з яких є кросворд. Рішення кросворду тренує пам'ять, підвищує грамотність, сприяє розвитку асоціативного мислення тощо.

Для підвищення ефективності навчального процесу авторами були розроблені спеціальні кросворди з хімії, які склалися згідно з певними вимогами за такими принципами:

- кросворд містить лексику декількох тем;
- кількість слів, з яких складається кросворд, не перебільшує 9–12, що сприяє підвищенню інтересу іноземних студентів до роботи над розгадуванням кросворду;
- кросворд може містити іменники та прикметники;
- пояснення до слів формулюються чітко і відповідають формулюванням та визначенням, що запропоновані викладачем хімії на заняттях. Крім того, враховується лексико-граматичний запас іноземних студентів підготовчого факультету;
- форма – кросворд із обов'язковим ключовим словом (рис.).

Було складено кросворди, які охоплюють матеріал тем за розділами «Загальна хімія», «Неорганічна хімія», «Органічна хімія».

Кросворди як форма контролю застосовувались нами під час навчання хімії іноземних студентів для індивідуального контролю знань, для роботи над кросвордом у парі, для групової роботи на занятті. У випадку коли студент не встигав виконати роботу в аудиторії, кросворд застосовувався як домашнє завдання.

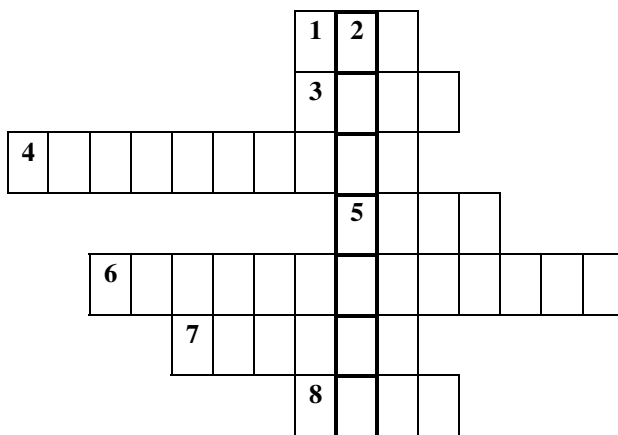

Рис. Приклад кросворду за розділом «Загальна хімія»

Питання:

по горизонталі: 1. Чему равна валентность фосфора в соединении PH_3 ? 3. Какой элемент имеет валентность I и II? 4. Чему равна

относительная атомная масса углерода? 5. Минимальное значение валентности. 6. Как называется способность вещества растворяться в воде или другом растворителе? 7. Сколько атомов кислорода содержит нитрат алюминия $\text{Al}(\text{NO}_3)_3$? 8. Какие вещества подчиняются закону Авогадро?

по вертикалі: 2. Лабораторный сосуд грушевидной формы с обращенным в сторону носиком для перегонки и разложения вещества нагреванием.

Відповіді:

по горизонталі: 1. 1. Три 3. Медь 4. Двенадцать 5. Один 6. Растворимость 7. Девять 8. Газы.

по вертикалі: 2. Реторта.

Було встановлено, що така нетрадиційна форма роботи, як рішення кросворду, викликала підвищений інтерес у іноземних студентів підготовчого факультету до вивчення хімії і сприяла кращому засвоєнню матеріалу дисципліни та нової лексики.

Таким чином, кросворд може бути універсальною формою контролю знань із хімії іноземних студентів на підготовчому факультеті.

УДК 371.385-057.87

Т.М. Брикова, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

ОСОБЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота у вищому навчальному закладі відіграє важливу роль не тільки у вихованні свідомого ставлення студентів до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, але й прищепленні їм звички до спрямованої інтелектуальної праці.

Основним завданням вищої освіти є формування творчої особистості фахівця, який здатний до самоосвіти, інноваційної діяльності, саморозвитку. Вирішення цього завдання навряд чи можливо тільки шляхом передачі знань в готовому вигляді від викладача до студента. Необхідно перевести студента з пасивного споживача на активного творця знань, що вміє знайти оптимальний результат і довести його правильність, сформулювати проблему та проаналізувати шляхи її вирішення.